

BALOG Emese & KÁLMÁN Anikó

A magyar felsőoktatási intézmények integrációs és modernizációs törekvései a fenntarthatóság és oktatásmódszertan területén

Kutatás keretei, problémafelvetés, módszertan

A Károli Gáspár Református Egyetemen közösen végzett vizsgálat célja, hogy ismertesse a magyar felsőoktatási intézmények fejlesztéseit, hogy központok létrehozásával támogassák az innovatív oktatásmódszertanok meghonosítását. 2022 végén kezdődött a kutatás, amikor már túl volt az ország a Covid járványon és a hozzá kapcsolódó lezárásokon, online oktatáson.

A kutatásban Magyarország első húsz felsőoktatási intézménye került vizsgálatra, a 2022-es őszi felvett hallgatók száma alapján. A rangsor a felvi.hu statisztikái alapján készült, azon belül is a Jelentkezők és felvettek száma intézményenként statisztikát használva. Az egyetemek listája a felvet hallgatók száma szerinti sorrendben a lenti táblázatban látható.

1. ábra: Magyarországi felsőoktatási intézmények rangsora a 2022 őszi félévében felvett hallgatók alapján

Sorszám	Int. kód	Intézmény neve	Jelentkezők száma (fő)	Felvettek száma (fő)
1	ELTE	Eötvös Loránd Tudományegyetem	27,512	11,360
2	DE	Debreceni Egyetem	15,314	6,505
3	BGE	Budapesti Gazdasági Egyetem	13,911	6,258
4	SZTE	Szegedi Tudományegyetem	14,518	6,076
5	PTE	Pécsi Tudományegyetem	14,449	5,255
6	BME	Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem	11,430	4,781
7	SZE	Széchenyi István Egyetem	7,571	3,223
8	OE	Óbudai Egyetem	8,200	2,877
9	MATE	Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem	5,956	2,555
10	SE	Semmelweis Egyetem	6,080	2,386
11	KRE	Károli Gáspár Református Egyetem	8,290	2,320
12	PPKE	Pázmány Péter Katolikus Egyetem	8,813	2,282
13	CORVINUS	Budapesti Corvinus Egyetem	6,479	2,062
14	ME	Miskolci Egyetem	4,464	2,052
15	NKE	Nemzeti Közszolgálati Egyetem	4,782	1,912
16	EKKE	Eszterházy Károly Katolikus Egyetem	4,571	1,808
17	PE	Pannon Egyetem	3,313	1,371
18	METU	Budapesti Metropolitan Egyetem	3,821	1,336
19	NYE	Nyíregyházi Egyetem	2,590	1,030
20	NJE	Neumann János Egyetem	2,300	994

Forrás: saját szerkesztés,

https://www.felvi.hu/felveteli/ponthatarok_statisztikak/elmult_evek/!ElmultEvek/index.php/elmult_evek_statisztikai/intezmenyenkent

Ebben a kutatásban elsősorban a tartalomelemzés alá tartozó honlap-elemzés módszertana került alkalmazásra. Az egyetemi honlapok elemzésekor a virtuális térben megjelenő kommunikáció vizsgálata révén meg lehet ragadni az egyetemek működésében megjelenő folyamatokat, jelen esetben az oktatásmódszertani központok működését. Az egyetemi kommunikáció, azon belül is a világhálón található kommunikáció semmiképpen nem ad teljes képet a valós egyetemi folyamatokról. Mégis ez az egyik legfontosabb információforrás, hiszen ez egy nyilvánosan elérhető adatbázis, valamint az internetes információforrások szerepének felértékelődése miatt egyre fontosabb az átláthatóság és folyamatos karbantartás (Géring Zsuzsanna, 2014).

A honlap-elemzés módszertana nem biztosított volna teljes képet a vizsgált témában (több egyetemenél hiányoztak a nyilvánosan elérhető adatok), így további kutatási módszerek is felhasználásra kerültek. Amennyiben a szükséges információk nem elérhetőek az egyetem honlapján, az információ megszerzésére írásbeli kikérdezésre került sor. A honlap-elemzés során feltett kérdéseket kapták meg az írásbeli kikérdezés alanyai is, akik elérhetősége szintén a weboldalról származott. Ezen a ponton megállapításra került, hogy bizonyos intézményekben nincs ilyen szervezeti egység, amit tovább lehetne vizsgálni.

A kutatás során a jobb megértés és mélyebb elemzés érdekében három egyetemen készült mélyinterjú. A megkérdezett három egyetem a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, mivel ez a szerzők saját intézménye, az Eötvös Loránd Tudományegyetem, mivel az a legnagyobb hallgatói létszámmal rendelkező egyetem Magyarországon, valamint a Semmelweis Egyetem, mivel az egy egészségügyi szolgáltatással rendelkező egyetem, így teljesen más felépítéssel és szabályozással rendelkezik, mint az egészségügyi szolgáltatást nem végző egyetemek. Mindhárom egyetem esetében a mélyinterjú az oktatásmódszertani központ vezetőjével vagy képviselőjével készült, Microsoft Teams videóhívás alkalmazásával.

Kutatási kérdések:

- Kutatási kérdés 1: Az egyetem modernizációja érdekében történt modellváltás előmozdította az oktatásmódszertani központok létrehozását.
- Kutatási kérdés 2: A Covid-járvány és a hozzá kapcsolódó lezárások előmozdították az oktatásmódszertani központok létrehozását az egyetemeken.
- Kutatási kérdés 3: Amennyiben az egyetem létrehozta az oktatásmódszertani központot, az ellátja az oktatók oktatásának és az információs- és segédanyagok készítésének feladatait.

Nemzetközi és hazai irányelvek

Az Európai Oktatási Térség (European Education Area)¹ digitális oktatással foglalkozó weboldalán² olvasható, hogy az Európai Unió támogatja egy európai digitális oktatási ökoszisztéma kialakítását, és igyekszik javítani a polgárok kompetenciáit és készségeit a digitális fejlődéshez. A digitális kompetenciák és készségek birtoklása, valamint a digitális infrastruktúra és berendezések rendelkezésre állásának biztosítása a COVID-19 világjárvány kitörése óta egyre fontosabbá vált. A Digitális Oktatási Cselekvési Terv³ (Digital Education Action Plan) (2021-2027) „az Európai Unió megújult szakpolitikai kezdeményezése, amely közös jövőképet fogalmaz meg a magas színvonalú, inkluzív és hozzáférhető digitális oktatásról Európában, és célja az oktatás és képzés adaptációjának támogatása.”

A magyar kormányzat 2016-ban dolgozta ki a Fokozatváltás a felsőoktatásban középtávú szakpolitikai stratégiát⁴, mely magas minőségi követelményeket állít az egyetemek elé. A Harmadik Misszió⁵ célkitűzései közé tartozik a korszerű információs tartalmak létrehozása és a hozzáférés széleskörű

¹ Az Európai Oktatási Térség (European Education Area) Európai Bizottság (European Commission) Oktatási, Ifjúsági, Sport- és Kulturális Főigazgatósága (Directorate-General for Education, Youth, Sport and Culture) felügyelete alá tartozik.

² European Education Area: Digital Education, <https://education.ec.europa.eu/focus-topics/digital-education/about-digital-education>

³ European Education Area: Digital Education Action Plan (2021-2027), <https://education.ec.europa.eu/focus-topics/digital-education/action-plan>

⁴ 1785/2016. (XII. 16.) Korm. határozat a „Fokozatváltás a felsőoktatásban középtávú szakpolitikai stratégia 2016” elfogadásáról - Hatályos Jogszabályok Gyűjteménye, <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A16H1785.KOR&txrefere=00000001.txt>

⁵ A felsőoktatási intézmények oktatási és kutatási tevékenységük mellett fontos szerepet töltenek be az országok társadalmi fejlődésében, és közvetett gazdasági szerepük is megkérdőjelezhetetlen. Az ún. „harmadik misszió” foglalja össze a felsőoktatási intézmények környezetükre gyakorolt tevékenységeit és hatásait. Ez a hatás a képzési és kutatási szolgáltatások nyilvánvaló körén túl is kifejezetten erős, ugyanakkor jellemzően közvetett és puha eszközökön keresztül érvényesül, ennek megfelelően nehezen számszerűsíthető. https://2015-2019.kormany.hu/download/c/9c/e0000/Fokozatvaltas_Felsooktatásban_HONLAPRA.PDF

biztosítása. Indoklásban szerepel, hogy „a hagyományos tankönyvellátáson túlmenően a felsőoktatási könyvtárak aktívan bekapcsolódnak a digitális tananyagok előállításába, ezek szolgáltatásába. A legtöbb felsőoktatási könyvtár már tanuló és információs központként működik, jóval túllépve tradicionális szerepét.” Ezek a szervezeti egységek egyre több új módszer kidolgozásával növelik az oktatók és hallgatók digitális kompetenciáit. (Fokozatváltás a felsőoktatásban, 48. oldal) A digitalizáció felsőoktatásban való elterjedésének egyik akadálya, hogy a digitális oktatás lassan és elszigetelten fejlődik. Fontos módszertani hiányosság az is, hogy az oktatóknak csak kis része rendelkezik azokkal a kompetenciákkal, amelyek lehetővé tennék a saját maguk által tartott kurzusok elektronikus tanulási környezetben történő megvalósítását. (Fokozatváltás a felsőoktatásban, 109. oldal)

Az oktatási célkitűzések közé tartoznak, hogy a felsőoktatásban használt oktatásmódszertan gyakorlatot hallgatói munkavégzés központúvá kell tenni. A következő felsorolásban olvashatók a megvalósítást szolgáló akciók:

- a felsőoktatási intézmény az e-learning szolgáltatáshoz szükséges minőségi elektronikus tananyagok, digitális taneszközök használata, fejlesztése, és azok online közzétételét szolgáló felületek létrehozása, működtetése,
- képzők képzése programok biztosítása az új oktatási módszerek és oktatástechnika alkalmazásának előmozdítása érdekében. (Fokozatváltás a felsőoktatásban, 123. oldal)

A világválság bizonyította, hogy a felsőoktatási intézmények képesek biztosítani a tanítás és a tanulás folytonosságát, de arra is rávilágított, hogy még sok atennivaló. A magyar felsőoktatási rendszer 2020 tavaszán a koronavírus világválság miatt hirtelen állt át teljesen online oktatásra, az addigi fejlődés egyenetlen és nehezen nyomon követhető volt, ez részben annak köszönhető, hogy a felsőoktatási intézmények sokféle megközelítést alkalmaztak a digitalizálására. E korlátok ellenére Magyarország a felsőoktatás digitalizációja szempontjából számos területen ért el sikereket: infrastrukturális felkészültség, Digitális Oktatási Stratégia (DOS)⁶ rendelkezésre állása. A fejlesztésre szoruló területek közé tartozik a digitális technológiák szélesebb körű elterjedésének és hatékonyabb használatának szükségessége a hallgatók és az oktatók körében. Ehhez megfelelő támogatást kell nyújtani mind a tanárok, mind a hallgatók számára, hogy segítsék őket a technológiák használatában, valamint olyan ösztönzőket, amelyek növelik az oktatók technológiák használatára való motivációját. (OECD: Supporting the Digital Transformation of Higher Education in Hungary, Executive Summary, 2021)

Digitális oktatásmódszertani központok intézményenként

A terjedelemben való tekintettel az összes oktatásmódszertani központ elemzése és összehasonlítása nem kerül bemutatásra, csak annak a három egyetemnek, akikkel az interjú is készült. Az elemzésben a következő adatok kerültek összegyűjtésre: egyetem fenntartója; oktatásmódszertani központ neve, szervezeten belül elfoglalt helye, alapításának éve, weboldala, vezetője és munkatársak száma; oktatóknak elérhető kurzusok és ezek milyen formában érhetőek el; oktatóknak elérhető egyéni konzultációs lehetőségek; információs és segédanyagok létrehozása és megosztása.

Az Eötvös Loránd Tudományegyetem (ELTE) Oktatásfejlesztési és Tehetség gondozási Osztálya 2016-ban kezdte meg a működését. Az Osztály ingyenes, gyakorlatorientált képzéseket szervez az Egyetem oktatói számára a Moodle, valamint Canvas keretrendszerek használatáról. Önjártó (self paced) online kurzusok érhetőek el az oktatóknak sokféle témakörben. Online időpontfoglalásra is van lehetőség egyéni konzultációra, ha az oktatóknak kérésre, kérdésre van a Canvas/Moodle rendszerekkel kapcsolatban, valamint, ha Canvas/Moodle rendszerekkel kapcsolatos képzést szeretne igényelni az ELTE egy szervezeti egységének. További információs- és segédanyagok is az oktatók rendelkezésére állnak, például online kézikönyvek, módszertani előadások prezentációi feltöltve, szoftverek használatához leírások. Egyéb oktatási segédletek is elérhetőek, például miniképzés egy kávé mellett

⁶ DOS - Digitális Oktatási Stratégia: <https://digitalisioletprogram.hu/hu/tartalom/dos-magyarorszag-digitalis-oktatasi-strategiaja>

online. Kurzusfejlesztési támogatás, tananyagfejlesztési pályázat is elérhető az oktatók számára. (ELTE E-learning weboldal)

A Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemen (BME) az Oktatásinnovációs és Felnőttképzési Központ működik, a Mérnöktovábbképző Központ részeként. Ez nem egy módszertani támogató központ, és jelenleg nem is működik ilyen a BME-n. Elsősorban Európai Uniói projekteknek, illetve magyar kutatási projekteket hajtanak végre az oktatásinnováció területén. Az egyetem oktatóinak képzésére kétszer volt példa az elmúlt 5 évben, melyek szintén pályázatok keretében valósultak meg. Oktatóknak elérhetőek konzultációk, de ilyenre ritkán kerül sor, elsősorban a kari Moodle felelősöket szokták felkeresni. Az információk és segédanyagok a Moodle-ben elérhetőek, megvannak a digitális módszertani tananyagok és prezentációk.

A Semmelweis Egyetemen (SE) 2018-ban hozták létre az Oktatásfejlesztési, -módszertani és -szervezési Központot. Oktatástámogatási programok között találhatóak alapképzések, például Bevezetés az egyetemi oktatásba, Bevezetés a gyakorlattervezésbe és gyakorlattartásba; illetve továbbképzések, például Tükrözött osztályterem, Prezentációs technikák az oktatásban, Projekt módszer az oktatási gyakorlatban, Mérés-értékelés. Az egyedi fejlesztések támogatását egyéni megkeresésre vállalják, várják oktatók, kisebb oktatói csoportok jelentkezését egy-egy konkrét fejlesztésük kapcsán, egyéni konzultáció formájában, illetve vállalják tanszéki vagy kari szintű átfogó fejlesztések támogatását is, előzetes egyeztetés alapján. Amennyiben az oktatóknak kérdése merül fel az applikációkkal kapcsolatban szükség esetén egyéni konzultációt biztosítanak az alkalmazások használatának elsajátítására, illetve tesztelésre. 2022-ben három formában, egymással váltakozva teremtenek külön teret az oktatói közösségnek minden hónap utolsó szerdáján: EduCafé – közös gondolkodás egy-egy témában, informális strukturált beszélgetés, Eduldea – oktatói ötletbörze, jógyakorlatok megosztása kompakt módon. EduPub – oktatási témájú könyvek, cikkek bemutatása, feldolgozása. Oktatásfejlesztési pályázatok is elérhetőek az oktatók számára. (SE Oktatásfejlesztési, -módszertani és -szervezési Központ weboldala)

Mélyinterjú a digitális oktatásmódszertani központokkal

Azon kérdések megválaszolására, amelyekre az oktatásmódszertani központok weboldala nem szolgált kellő mennyiségű információval, mélyinterjúkon keresztül történt további kutatás. A BME-n az Oktatásinnovációs és Felnőttképzési Központ vezetőjével, *dr. Zarka Dénessel*, a SE-en működő Oktatásfejlesztési-, módszertani és szervezési Központtól *Kozma Borbála Gabriella* kiemelt oktatásmódszertani szakértővel, az ELTE-n működő Oktatásfejlesztési és Tehetség gondozási Osztály képviselőjével *dr. Visnovitz Ferenc* osztályvezetővel készült interjú. A terjedelmi korlátok miatt nem kerül az összes kérdésre kapott válasz közzésre, csak a legjelentősebb részek.

A három oktatásmódszertani központ eltérő képet mutat az egyetemek szervezetében elfoglalt helyében. A BME-n a Gazdasági és Társadalomtudományi Kar szervezeti egységévé vált a Mérnöktovábbképző Központ és az Oktatásinnovációs és Felnőttképzési Központ, ami az előzőnek az alegysége. Az SE-n a rektor irányítása alatt helyezkedik el a Központi Szervezeti Egységek, és ezalatt található az Oktatásfejlesztési, -módszertani és -szervezési Központ. Az ELTE-n rektori, illetve kancellári vezetés együttes működése alatt helyezkedik el az Oktatási Igazgatóság szervezeti egysége, ami egy központi intézmény. Az Oktatásfejlesztési és Tehesség gondozási Osztály az Oktatási Igazgatóságon belül egy alosztály.

A BME-n az Oktatásinnovációs és Felnőttképzési Központ elődjeként 1997-ben hozták létre a Műegyetemi Távoktatási Központot. Akkoriban sok projektet indítottak el az Európai Unióhoz való csatlakozás előtt, egy idő után nevet változtatott és Távoktatási és Felnőttképzési Központ lett, és a felnőttképzések is elkezdtek hozzájuk tartozni. Az SE-n a központ OMC, Oktatásmódszertani Centrum néven egy dékáni alprojektként indult, az Általános Orvosi Kar dékánja indította egy nagyobb projekt keretén belül. A projekt lezárultával, 2018-ban szervezeti egység szintjére emelték, annyira jónak tűnt a kezdeményezés. Az ELTE-n 2014-ben szakértők bevonásával készült az e-learning stratégiai tervzet,

el szerették volna indítani a modernizációs folyamatokat, például tanulástámogatási rendszerek (LMS) bevezetésével, ennek kapcsán fogalmazódott meg a központi egység létrehozásának elképzelése. Akkoriban az oktatási rektorhelyettes úr munkáját támogató adminisztratív szervezeti egységként képzelték el.

A BME-n a központ elsősorban nem oktatók oktatásmódszertani támogatásával foglalkozik, általában akkor van ilyen képzés, amikor pályázat van, ilyen 2 volt az elmúlt 5 évben, a Műegyetem tanári karából 50-80 ember jelentkezett, tanúsítványt is kaptak. Személyes konzultációra kevesen és ritkán jelentkeznek, általában a kari Moodle felelősök segítenek nekik. A Moodle-ben elérhetőek ezek a képzések, megvannak a digitális módszertani tananyagok. Az SE-n alapképzések és továbbképzések is vannak az oktatók számára. Decemberben megkapják a következő éves képzések listáját, már több, mint 100 órányi képzést biztosít a központ. Két ügyintézőjük folyamatos egyéni segítséget nyújt, valamint rengeteg információs és segédanyag található a weboldalukon. Oktatói közösségépítés, coffee és jó gyakorlat megosztás (EduCafé és EduIdeá) online is található náluk. Sokat ad az oktatóknak a saját tapasztalataik megosztása, a kapcsolódás. Az ELTE-n a járvány okozta zárási időszakot követően indultak el az önjáró képzések fejlesztései, azóta csökkent igény volt a jelenléti képzési formára, ezeket próbálják most újra indítani. Most a fő profil náluk az önjáró kurzusok, aminek az az előnye, hogy saját időbeosztással tudják elvégezni a kollégák akkor, amikor idejük, energiájuk vagy éppen érdeklődésük van. Továbbá készítenek folyamatosan rövid szakcikket, melyeket rendszeresen megosztanak az oktatókkal. Van oktatásmódszertani hírlevelük is, amit minden hónapban megkapnak az oktatók, abban próbálják az aktuális lehetőségeket, történéseket röviden összefoglalni.

A résztvevők létszámára vonatkozó kérdésre a BME-n azt a tájékoztatást adták, hogy a két projekthez kapcsolódó kurzusunkon 50-80 oktató vett részt, személyesen 1-2 szokott megkeresni őket. A COVID-19 okozta lezárások okán két tanszék kereste fel őket, akiknek tartottak továbbképzést. A Covid után volt kiértékelés, amiből kiderült, hogy azok a tanszékvezetők, akik nem hittek az e-learning és távoktatásban, azoknak jelentősen megváltozott a véleménye, azért, mert kötelezően rászorultak. A tesztek és esszék írásánál azóta is az online módszert alkalmazzák, mert annyira jó tapasztalatuk volt azzal, hogy a gép javít. Az SE-n szervezett kurzusokon több képzés létszámkorlátos, itt 15-20-an szoktak részt venni, az alapképzés létszámkorlát nélküli, ott 30-60 fő vesz részt. Az alapképzéseket, néhány továbbképzést, oktatói közösségépítést online tartanak a Covid elmúltával is a jobb elérhetőség érdekében. Covid után nem csökkent a kereslet, csak megváltozott. Az ELTE beszámol érdeklődés növekedéséről a Covid-járvány alatt, a szakcikket többen olvasták és növekedett az érdeklődés a képzések iránt is, de ez nem egy brutális növekedés volt (2-3-szoros növekedés elérésben), és a Covid-járvány lecsengésével lecsökkent az érdeklődés. Viszonylag szűk kör az, aki oktatói önfejlesztéssel foglalkozik, 10% alatti.

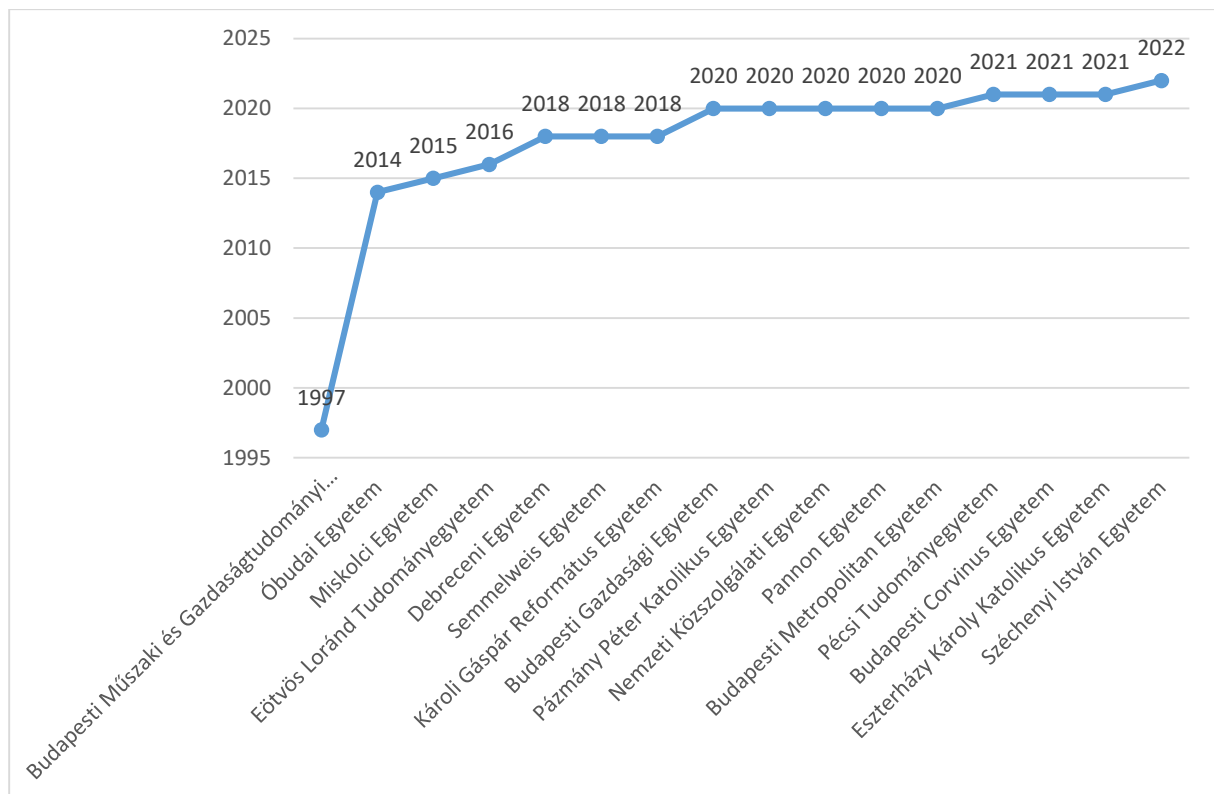
A jövőbeli célok között a BME-n jelenleg egy komolyabb tervük van, hogy a tanulás digitális elismerését jobban bevezessék a Műegyetemen, ez a mikrotanúsítványok világa. Megpróbálják azt elérni, hogy a kisebb-nagyobb tanulási elismerések, TDK eredményei, dékáni-rektori dicséretetek mind digitalizálódjanak. Illetve lassan egységesül az egyetem e-learning infrastruktúrája, kari szintről, abban elképzelhető, hogy tudnak segítséget nyújtani. Nem lenne rossz, ha a Műegyetemnek is lenne egy módszertani támogató központja, jelenleg ez nem az Oktatásinnovációs és Felnőttképzési Központ és nincs is más olyan, aki kifejezetten ezzel foglalkozik. Az SE-n a cél a jelenlegi programoknak a végrehajtása, jelenlegi lelkesedés fenntartása. Folyamatos fejlődés, hogy mindig találjanak új feladatokat az oktatók. Nemzetközi kapcsolatok ápolása és jobb kihasználása. Intézmények közötti jobb kapcsolódás, például ELTE-vel közös kutatás. Szeretnének publikálni is, ezt viszonylag keveset tettek, láthatóság növelése. Oktatásfejlesztési támogatás növelése, Fundraising csoporttal, zsebet nyitnak az oktatásfejlesztésnek, ezeket tudják támogatni cégek vagy magánszemélyek. Német kampusszal jelenleg nincs kapcsolatuk, velük is szeretnék felvenni a kapcsolatot. Saját iroda kialakítása. Az ELTE-n most dolgoznak egy új stratégia kidolgozásán, jelenleg gyűjtik az ötleteket, felméri az igényeket, amint készen lesz ez a dokumentum nyilvánosan elérhető lesz. Az önjáró kurzusok fejlesztését szeretnék folytatni, a jelenlegi ügyfélszolgálati módszertani konzultációkat folytatni, továbbképzéseket, valamint pályázati lehetőségeket biztosítani. Illetve dolgoznak azon, hogy az elérésüket növeljék.

Digitális oktatásmódszertani központok elemzése

Az első kutatási kérdés az, hogy az egyetem modernizációja érdekében történt modellváltás előmozdította-e az oktatásmódszertani és fenntarthatósági központok létrehozását. A vizsgált 20-ból 13 felsőoktatási intézmény lett alapítványi fenntartású az elmúlt években, ami 65%-nak felel meg. 3 felsőoktatási intézmény állami fenntartású maradt, 3 felsőoktatási intézmény egyházi fenntartású és 1 magán felsőoktatási intézmény.

20-ból 4 felsőoktatási intézményben nincs olyan szervezeti egység, aminek a fő feladatai között szerepel az oktatók oktatásmódszertani támogatása, ez 20%-nak felel meg. Az a 4 egyetem, ahol nem hoztak létre különálló oktatásmódszertani szervezeti egységet mind modellváltó. Másik megközelítésben a modellváltó egyetemek közül, 13 egyetemből 9-ben hoztak létre oktatásmódszertani központot, ami 69%-nak felel meg. A 9 oktatásmódszertani központból 6-ban korábban létrejött a központ, mint a fenntartóváltás, ami 67%-nak felel meg, 3 intézményben történt meg időben később az oktatásmódszertani központ létrehozása, mint a fenntartóváltás. Ezen adatok ismeretében az a következtetés levonható, hogy nem a modellváltás volt az oktatásmódszertani központok létrehozásának előmozdítója. A következő diagram mutatja be az oktatásmódszertani központok létrehozásának évét egyetemenként.

2. ábra: Oktatásmódszertani központok alapításának éve egyetemenként

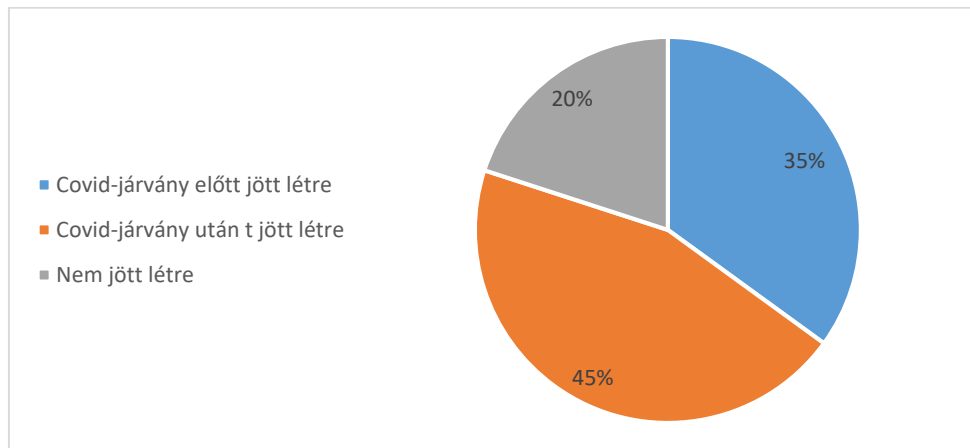

Forrás: Saját szerkesztés

A második kutatási kérdés, hogy a Covid-járvány és a hozzá kapcsolódó lezárások előmozdították-e az oktatásmódszertani központok létrehozását az egyetemeken. A vizsgált 20 felsőoktatási intézményből 4-ben nincs olyan szervezeti egység, aminek a fő feladatai között szerepelne az oktatók módszertani támogatása, így ezek nem kerültek be a következő összehasonlításba. Az ebben a kérdésben vizsgált 16 intézmény közül 7-ben már a Covid-járvány kitörése előtt létrejött a központ, 9 intézményben viszont utána. Az időbeli egybeesés nem jelent ok-okozati viszonyt, más tényezők is befolyásolhatták a központ létrehozását, de az megállapítható, hogy 2020-ban, vagy azután kezdte meg sok egység a működését, vagy ilyenkor váltak láthatóvá és terjesztették ki a tevékenységüket. Van olyan, ahol

korábban is ellátta ezt a tevékenységet más intézmény, de ebben az időszakban átalakult. A következő diagrammon ábrázoltam, hogy milyen arányban jöttek létre a központok Covid-járvány előtt, után, illetve milyen arányban vannak azok az intézmények, ahol nem jött még létre.

3. ábra: Covid-járvány előtt és után létrejött oktatásmódszertani központok megoszlása

Forrás: Saját szerkesztés

Az egyetemek nagyon sok információt közlétesznek az oktatásmódszertani központjaikról a weboldalukon, de voltak olyan esetek, amikor nem sikerült megtalálni a megfelelő információkat itt. Összehasonlítható, hogy a keresett kérdésre megtalálható-e a válasz weboldalról vagy szükség volt további információszerezésre, például email-es megkeresésre. Ezek aránya pontosan 50%-50%

A harmadik kutatási kérdés, hogy ellátják-e az oktatásmódszertani központok az oktatók oktatásának és az információs- és segédanyagok készítésének feladatait. Három kategóriában vizsgáltam, hogy milyen lehetőségek állnak az oktatók rendelkezésére. Az első kategória, hogy online vagy személyes kurzusok elérhetőek-e, a második kategória, hogy egyéni konzultáció elérhető-e, a harmadik kategória pedig, hogy információs és segédanyagok rendelkezésre állnak-e.

Információs és segédanyagok elérhetőek minden olyan egyetemen, ahol van oktatásmódszertani központ, erre a kérdésre 100% igen a válasz. Szintén 100% igen a válasz arra a kérdésre is, hogy van-e lehetőség egyéni konzultációra. Mindkét esetben két további olyan egyetemen is elérhetőek ezek a lehetőségek, ahol nincs elsődlegesen oktatók módszertani támogatásával foglalkozó szervezeti egység. Személyes vagy online kurzusok 15 egyetemből 12-ben érhetőek el az oktatók számára, 3 olyan egyetem van, ahol erről nem volt említés a weboldalukon, ez azt jelenti, hogy 80%-ban ez a lehetőség is elérhető az oktatók számára.

Konklúzió

Összesítésként megállapítható, hogy az első hipotézis nem bizonyult igaznak, az oktatásmódszertani központnak a megléte és létrehozásának időpontja alapján nem a modellváltás volt az a tényező, ami előmozdította az oktatásmódszertani központok létrehozását. A második hipotézis részben bizonyult igaznak, a vizsgált egyetemek 35%-án már a Covid-járvány kitörése előtt megalapították az oktatásmódszertani központot, 20%-ban nem működik ilyen szervezeti egység, viszont 45% utána jött létre, így megállapítható, hogy előmozdította a létrehozásukat. A harmadik hipotézis kevés kivétellel bebizonyosodott, ahol létrehozták az oktatásmódszertani központot, ott ellátják az oktatók oktatásának tevékenységét és az információs- és segédanyagok készítését.

Felhasznált szakirodalom

- Budapest Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, Oktatásinnovációs és Felnőttképzési Központ: <https://www.edu-inno.bme.hu/>, letöltve: 2023.04.02.
- Budapest Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, Organogram: https://www.bme.hu/sites/default/files/csatolmanyok/SZMR_teljes_20230327%20al%C3%A1%C3%ADrt_CzT.pdf, letöltve: 2023.04.30.
- DOS - Digitális Oktatási Stratégia: <https://digitalisjoletprogram.hu/hu/tartalom/dos-magyarorszag-digitalis-oktatasi-strategiaja> (letöltve: 2023.05.21.)
- Eötvös Loránd Tudományegyetem: Oktatásfejlesztési és Tehetség gondozási Osztály: <https://www.elte.hu/elearning> (letöltve: 2023.04.02.)
- Eötvös Loránd Tudományegyetem: Organogram: <https://www.elte.hu/dstore/document/214/ELTE-organogram.pdf> (letöltve: 2023.04.30.)
- European Education Area: Digital Education Action Plan (2021-2027), <https://education.ec.europa.eu/focus-topics/digital-education/action-plan> (letöltve: 2023.05.21.)
- European Education Area: Digital Education, <https://education.ec.europa.eu/focus-topics/digital-education/about-digital-education> (letöltve: 2023.05.21.)
- Felvi.hu: Elmúlt évek statisztikái (2001/Á-2023/K), 2022: https://www.felvi.hu/felveteli/ponthatarok_statisztikak/elmult_evek/!ElmultEvek/index.php/elmult_evek_statisztikai/intezmenyenkent (letöltve: 2023.02.18.)
- Fokozatváltás a felsőoktatásban középtávú szakpolitikai stratégia 2016, https://2015-2019.kormany.hu/download/c/9c/e0000/Fokozatvaltas_Felsooktatásban_HONLAPRA.PDF (letöltve: 2023.05.02.)
- Géring Zsuzsanna (2014) Tartalomelemzés: A virtuális és a valós világ határán: Egy vállalati honlap-elemzés bemutatása. *Kultúra és közösség*, IV. folyam V. évfolyam (1.) <http://www.kulturaeskozosseg.hu/pdf/2014/1/03.pdf> (letöltve: 2023.05.02.)
- OECD 2021: Supporting the Digital Transformation of Higher Education in Hungary, Executive Summary, <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/d30ab43f-en/index.html?itemId=/content/publication/d30ab43f-en> (letöltve: 2023.05.12.)
- Semmelweis Egyetem: Oktatásfejlesztési, -módszertani és -szervezési Központ: <https://semmelweis.hu/oktatasmodszerteran/> (letöltve: 2023.04.02.)
- Semmelweis Egyetem, Organogram: https://semmelweis.hu/jogigfoig/files/2023/02/SE_Organogram_hatalyos_2023_02_16_tol.pdf (letöltve: 2023.04.27.)